

Delavec izbaja vsak petek s datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 32.—, za pol leta K 16.—, za četrt leta K 8.—. Posamezna številka 50 vin. naročnina v inozemstvo sorazmerno več. Pošiljavo na uredništvo in upravnništvo Ljubljana, Šelburgova ulica št. 6. II. nadstr. Telefon št. 226.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inzerati se zaračunavajo, milimeter vrstica in sicer pri enkratni objavi po 85 vinarja, pri trikratni po 80 vinarja, pri šestkratni po 75 vin., pri celoletnih objavah po 70 vin. za vsakokrat. — Za ranne izjave itd. stane mm vrstica K 1.— Reklam. so poštnine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Samozavest proletarijata.

Delavski razred ima, odkar se le začel zavedati svojega položaja in se to upa povedati tudi javnosti, vedno celo vrsto sovražnikov, ki skušajo uveljaviti svojo politično moč proti zedinjenemu, organiziranemu proletarijatu. Po vseh kotih intrigiralo nasprotniki delavstva in se poslužujejo strahovanja in nadrževalnih fraz ob enem tako, da se prav nič ne čudimo, če tu na tam nastane v delavskih vrstah nejasnost, dvom in obup. Tedaj, ko se pa v delavskih vrstah pojavlja tako razpoloženje, omahovanje, nezaupanje med delavstvom so pa nasprotniki že dosegli deloma svoj uspeh, ker se v tem trenutku ne boje več delavskih organizacij.

In kaj je na vsem tem?

V zadnjem času so postali nasprotniki zelo predrzni. Posrečilo se jim je, da so zanesli nekaj prepira v organizacije, ki pa doslej še ni imel uspeha, temveč naše strokovne organizacije stole trdno in se prav dobro zavedalo, da morajo zaupati le sebi in svojim delavskim zaupnikom, pa kljub temu klerikalci, liberalci, vlade in vsa ta gospoda, kriči, kakor da bi bil ves delavski svet nien. Pa tudi gospodarsko čutimo ošabnost meščanskih strank. Industrijska zveza ovira izboljšanje plač, hoče jih celo znižati; vladni krogi so vse tako lepo uredili, da bodo živila še vedno draga, dasi smo pridelali živil v izobilju, prezaničajo nas in suženjske zakone nam hočejo vsiliti. Vse to je plod kapitalistične predrznosti, ki to podpira vsi tisti, ki skušajo zanesti

prepire v naše strokovne organizacije v interesu kapitalizma. Med vsemi onimi, ki zanašajo nespornost v delavske vrste, ne najdete delavcev, ki bi imeli izkušnje, ne najdete ljudi, ki bi upoštevali, da mora biti delavski razred enotno organiziran v svojih strokovnih organizacijah, če hoče z uspehom odvrniti brezobziren boj kapitalistov in meščanov proti delavstvu. Ne zadostuje, da zabavljamo in dopuščamo, da se nam zadržuje vrh okolo vratu, temveč naša poštena dolžnost in pravica je, da se branimo in braniti se moremo le z močnimi, dobrimi organizacijami, v katerih je sloga in disciplina. Ali naj čakamo, da prodremo, da oslabimo; ali naj pustimo sekati drva na sebi? To bi bilo sramotno, če bi delavec, ki vzdržuje ves svet, bil tialo družbe. Tega ne bo! Naše organizacije se morajo postaviti v čilo fronto, se bojevati — vsem tistim pa, ki niso za enotno fronto, pa povejmo, da niso delavski prijatelji in dokažimo jim vrata, ker delajo za kapitalizem.

Delavce izigravajo proti delavcem.

Pred dobrim tednom se je vršila pri poverjeništvu za socialno skrb v Ljubljani anketa trgovcev. Jedro razprav je tvoril osemurni delavnik v trgovinah. Tudi gospodje trgovci osemurnega delavnika ne morejo prebaviti: zdeha se jim po »dobrih« starih časih, ko so odpirali trgovine ob 6. in celo ob 5. uri zjutraj ter zapirali ob 10. uri zvečer, seveda brez vsakega

presledka opoldne. Za podaljšanje osemurnika v trgovinah so se najbolj ogrevali »največji reveži izmed ljubljanskih revnih trgovcev« gg. Šarabon in Jelatin, ki mimogrede povedano, spadajo med največje vojne dobičkarje, kar jih slovenska zemlja nosi. Na pritisk teh dveh gospodov je anketa sklenila poslati v Belgrad resolucijo, v kateri navaialo med drugim tudi, da je podaljšanje delavnika v trgovinah v interesu delavstva! Češ delavstvo nima prilike nabavljati si svojih potrebščin, ker so trgovine že zaprte, ko delavstvo preneha z delom. Hinavščina gospodov Šarabona in konsortes presega že vse meje. Enostavna laž je trditi, da delavske žene ne morejo kupovati v času, ko so trgovine odprte. Preneumno bi bilo nameniti dan gospodskim, večerne ure pa delavskim ženam. Ali pa morda gospodje trgovci ne želijo, da se podnevi mešajo v trgovinah delavske žene in otroci med razne milostilive in gosposke kuharice ter služkinje? To sicer ne igra najvažnejšo vlogo. Boli odkritosrčni bi morali biti gospodje in priznati, da jim ni mar, kdaj kupujejo delavske družine svoje potrebščine, ampak da je rodila zahtevo po podaljšanju osemurnika nikoli sita lakomnost in brezmejna dobičkahželost trgovcev. Dve muhi bi ubili radi na en mah: prvič oropati osobje po trgovinah za osemurni delavnik in drugič bi radi ugladih pot za podaljšanje delavnega časa svojim debelim prijateljem v industrijski zvezi. Končno računajo na večje dobičke, ako bi trgovine bile dalje časa odprte.

LISTEK.

Alb. Lajovic:

Knjige, časopisi in čitanje.

Vsak človek, ki hoče doseči polno dostojanstvo med družbo, mora gledati na to, da se vse svoje življenje uči, izpopolnjuje in vzgaja. Znova in znova mora iskati ne samo telesne, temveč tudi duševne gibčnosti, da si z njo v delu za skupen blagor pridobiva vsakdanjega kruha in še nekaj več, kar tvori zalogo za stara leta. Kot človek pa mora imeti o svojem delu in uspehu svojega dela jasen pojem, zavedati se ga mora. Za to potrebuje bistvenega in izšolanega razuma, ki jasno, gotovo in hitro sodi. O čemer pa je izrekel svojo sodbo, to mora potem opresti z močnimi nitmi svoje volje, naučiti se mora trdno in odločno hoteti, svojo voljo v resnici navesti in uresničiti to. Česar potrebuje oboje, kar sem sedaj omenil, spoznanje in voljo, imajo tudi živali v svojem nagonu. Nagon jim narekuje, česar se treba varovati in kaj storiti, nagon jih vodi, v nagonu je njihova disciplina. Zver noče jesti zastrupljene jedi, nikdar se ne pre-

napase ali prenaje, nikdar se ne prenapije, živi naravno, po svojem načinu mravnomooralno, zakaj njen prirodni nagon jo žene samo za smotrenim razmnoževanjem svoje živalske vrste, noče pa nikake poltene naslade, ki bi ubijalo sile in kazilo nalogo določeno nagonu. Človek je žal zgubil ravnovesje nagona, na drugi strani pa prišel do višjega spoznanja kot živali. Zametava naravni nagon, po katerem žive nekateri na stroške drugih, svojih bližnjih. Baš raz to stališče je razdelil človek zveri, zasleduje in uničuje one roparice in vrste, ki žive od dela in ubijanja drugih, medtem ko one same ničesar koristnega ne store. Zato sledi iz tega za človeka nujna potreba, da si bistri razum in vadi voljo.

Poleg razuma in volje pa ima človek še tretjo, močno stran svojega duševnega življenja in to je čustvo. Tudi živali imajo čustva, seveda samo prirodna, priprosta nagonska čustva, kot na primer samica brani mladiče, čeprav sama pri tem pogine, ali pa mladiči prav dobro vedo, da jih branijo starši itd. Človeška čustva pa gredo in morajo iti dalje in višje, zato je človek gospodar nad živalmi. Človeška čustva so si postavila višje cilje, kakor

je nagon krvnih vezi, ki jih seveda vsakdo izmed nas čuti. Na primer sin ne pusti žaliti nenavzočega očeta itd. Človek navdušeno služi domovini, narodu, vesoljnemu človečanstvu in njegovemu napredku, iz tega sledi, da moramo gojiti in negovati tudi čustva, da se morejo razvijati v smeri pravice in popolnosti.

Trebiti razum, vaditi voljo in vadi čustva moramo na več načinov. Če bi bili vsi obdarovani z enakimi duševnimi zmognostmi in imeli enako dnevnega posla, potem ne bi bilo za nas boljše šole kot življenje samo. Imeli bi najlepšo priložnost opazovati prav natanko ne samo ljudi in njihove posebnosti, temveč bi našli tudi zadosti prilike za premišljevanje o dogodkih, ki bi nas učili presoditi, kako naj živimo, se vadimo in spopolnjujemo.

Toda malokdo izmed nas bi našel v življenju vse to, kar je v njem, ne našel bi v njem vseh onih nauk, ki izvirajo iz pozoravanja sveta.

Mnogi ne znajo dosti in dobro videti. A drugi zopet, čeprav dobro vidi, ne ve takol, ne spozna jasno in razločno, kaj sledi praktičnega iz življenske skušnje, ki si jo je pridobil, in kaj naj stori vsled tega. (Dalej prih.)

Odločno protestiramo proti izgovoru trgovcev na delavca. ne rabimo tozadevnih njihovih obzirov in želimo, da gospodje trgovci, če že nočejo priznati pravih nagibov, da se ne bodo posluževali podlega izigravanja delavcev proti delavcem. Mi osebno do trgovin ne zavidamo osemurnega delavnega časa ter izjavljamo, da se bomo dodališanju delavnega časa do trgovin z vso silo uprli.

Značilno je, da listi klerikalne buržoazije »Večerni List« in drugi, ki imajo vendar ekspoziture svojih uredništev pri deželni vladi, molče!

Razumemo ta molk, da, da, tam, kjer se gre za interese tudi klerikalnih magnatov, si mora »Večerni List« zamašiti usta, ker sitih trgovcev in škandalozno plačanih trgovskih nameščencev hkrati zagovarjati ne gre in demagogija tudi ni vselet porabna.

Svarilo za rudarje.

Z ozirom na žalostne razmere došlih slovenskih rudarjev v srbske rudnike prejela je pokrajinska delavska strokovna komisija za Slovenijo sledeči dopis:

Pokrajinski strokovni komisiji za rudarje.
Ljubljana.

Dragi sodrug!

Obveščeni smo od pokrajinske strokovne komisije iz Aleksinca — pokrajina srbska — da prihajajo v zadnjem času trumoma rudarji iz Slovenije k Aleksinskem premogokopu.

Večkrat se pripeti, da rudarski sodrug — Slovenci — o priliki svojega dohoda privedejo s seboj žene in otroke. Tukaj pa pridejo v največjo bedo in nezadovoljnost. Pri Aleksinskem rudniku ni stanovanj, a tudi ne potrebnega živeža, in še celo pitna voda je iz reke.

Došli rudarji ne morejo dobiti posla, zato so prisiljeni, da prodajo svoje najpotrebnejše stvari, kakor obleko in obuvale, da morejo preživljati sebe in svoje družine. Ker jim je nemogoče dobiti dela, morajo bosi in nagi, iskati dela, naprej. Ker pri naših rudnikih ni stanovanj in tudi ne živeža na razpolago, osobito pa na Aleksinskem rudniku, so razmere naravnost neznosne in se raditega prosite, da obvestite vse tamkajšnje rudarske organizacije, da naj svarijo rudarje pred potovanjem k našim rudnikom, posebno pa k Aleksinskemu, dokler se razmere glede stanovanj in preživljanja ne ublažijo.

Opozarjamo na »Radničke novine« št. 173 od 22. julija 1920 pod člankom »strokovni pregled« organizacijam rudarjev.

Beograd, 22. julija 1920.

Žrtve kapitalistične brezvestnosti.

Ko se je v soboto popoldne, dne 17. julija, težka oklopna ploščena blagajna potom škripca prestavljala iz pritličnih prostorov eskomptne banke v Mariboru v nove prostore, se je utrgala veriga, vsled česar je padla blagajna in njen padec je zahteval dve žrtvi. Sodr. Hiršmana je utrbilo in soodr. Grandovška težko ranilo. Listi poročajo sicer o tem slučaju, male se z ramami, da se vedno nekaj zgodi. Blagajna in kamenita tla se očistijo krvi — žrtve pa se pozabijo. Veriga se je utrgala, podjetništva Eylert, katero je imelo nalogo prestaviti blagajno, ne zadene nikaka večja krivda, in sicer ravno toliko, kakor če se graja kapitaliste, kateri dečke in žene izrabljajo za težka dela in jih tako uničujejo.

Geslo kapitalistov obstoji le, orodje je orodje. Človek ali orodje, vse je eno. Orodje, ko se obrabi, nadomesti se enostavno z drugim. Kapitalizmu in njegovim hlapcem niti na misel ne pride glede orodja, si beliti glavo, ali je človek ali orodje, ter premišljevati, kako naj se ohrani v dobrem stanju, ker je živega orodja dosti na razpolago. Dela se z orodjem, dokler se ne izrabi, potem pride na vrsto sveže, ki tudi toliko časa služi, da se obrabi ali uniči. Kapitalistična velikopoteznost, ali bolje rečeno malomarnost, ne pozna nikakega reda glede orodjinega materiala. Ena veriga, torej eno orodje se je utrgalo in je pri tem drugo orodje, tukaj slučajno ljudi, potegnilo s seboj v nesrečo. Kai hoče tu kak gospod kapitalist zato, ako orodje drug drugega uničuje? Kapitalisti mislijo le na sebe, krščansko misleči pritrldijo kvečjemu v takem slučaju le še: »to je božja volja«, in vsi so v nazoru edini, da je delavstvo le za to tukaj, da se kot orodje izrabljuje in uničuje.

Gospod Žvan.

Mlada izgubljena eksistenca, tako bi se približno pravilno nazvalo gospoda Boljedraga Žvana. Vse drugo mu gre od rok, samo pošteno delo ne. Že za časa stare Avstrije kurzira v njem vest, da je kot č. k. »Fähnrich« denunciral nekega Kolmana v Radovljici, ki je po zaslugi gospoda Žvana bil obsojen na eno leto ječe! Mož je bil nato zaposlen v pisarni g. Polaka, a obstanka zanj ni bilo, ker mu delo ne diši.

Začel se je sukati okolo strokovne organizacije stavbinskih delavcev, v katero se je vrnil kot tajnik.

Osrednje društvo stavbinskih delavcev je imelo skupne prostore s strokovno organizacijo železničarjev. Železničarji so strokovni organizaciji stavbinskih delavcev lokal odpovedali, ker niso hoteli imeti v svoji bližini denuncijanta. Strokovno organizacijo stavbinskih delavcev je sramotno zapustil, ker se je izkazal kot defraudanta. Povsod, kamor je šel, se je izdajal za doktorja, in si je tudi rad prilaščal naslove državnih funkcionarjev! Tudi privatna pisma ljubic itd. so oženjenemu Žvanu dohajala pod naslovom doktor B. Žvan! Ta človek, namesto da bi se kam skril, da se ga pusti pri miru, se je vdinjal klerikalcem, za nje sklicuje shode in vabi delavstvo v organizacijo klerikalne buržoazije — v takozvano Jugoslovansko strokovno zvezo. Če klerikalcem dobro dohaja gnoj, katerega iz naših strokovnih organizacij vun mečemo, je to stvar njihovega okusa. Takih individujev kakor je g. dr. Žvan, se nam ni treba bati.

Tudi to mu ne bo pomagalo, če se pri svoji agitaciji ponaša s pogodbo, ki jo je sklenilo osrednje društvo stavbinskih delavcev, in na ta način skuša varati delavce, dopovedujoč jim, da je to delo klerikalne organizacije.

Tovariši! Pokažite sleparju povsod vrata!

Iz strokovne organizacije.

Vsem kovinarskim podružnicam se naznanja, da redno odpošiljajo mesečne obračune, obenem z obračunom mora biti odposlan tudi denar, brez denarja se obračun ne pripozna. — Z ozirom na to, da se list »Delavec« s 1. avgustom zopet znatno podraži, prosimo vse podružnice, da se ravngajo po pravilih glede glasil § 2., ki se glasi: Tisti člani, ki so z doneski štiri tedne v zastanku, ne dobe več lista, dokler ne poravnajo zastanka. Obenem se

naznanja, da stopi s 1. avgustom sklep izredne skupščine z dne 22. decembra v veljavo, s tem imajo vsi člani, ki so eno leto člani ter vplačali 52 tedenskih prispevkov, pravico do 100 odst. povišanja podpor vseh vrst, torej dosedaj je bilo 55 K, od sedaj je 110 K v I. razredu po enem letu članstva.

Osrednje društvo usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju v Ljubljani opozarja one sodruge, ki se pri- tožujejo, da ni bil račun za leto 1919 v »Delavcu« objavljen, da »Delavec« ni naše strokovno glasilo, radi tega tudi nobeno osrednje društvo ni dosedaj polagalo svojih računov v »Delavcu« zaradi pičlega prostora. Ko bomo imeli svoj strokovni list, bomo tudi objavljali četrtletno kakor tudi celoletno račune. Da pa ustrežemo onim sodrugom, kateri so radi tega protestirali, podamo sledeči račun, seveda okrajšan: Celoletni račun, zaključen 31. decembra 1919: stanje članov 31. decem. 1919 = 2155. Dohodki krajevnih skupin: 35.475:53 K. Izdatki: 3789:82 K. Uprava lista: 2932:10 K. Upr. centrale: 8440:50 K. Delegacije 3727:92 K. Saldo za mesec januar 1920 = 16.485:19 K. — Jos. Novšak, tajnik.

Osrednje društvo usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju obvešča vse svoje člane, da se je vršil redni občni zbor našega sosednjega osrednjega društva usnarjev v Avstriji na Dunaju dne 30. in 31. maja tega leta, na katerem so bili po dvanedevnem zborovanju sprejeti naslednji predlogi centralnega odbora: I. pristopnina 2 K; duplikat izkaznice 1 krono; knjižica 2 K; 2. odpravo I. razreda; v drugi razred se plačuje 2.50 K, v III. razred 3.50 K, IV. razred 4 K. II. razred je za moške zaprt in smejo v ta razred vstopati le ženske in mladostni delavci. Od vsakega razreda pripada 1 K v bojevni sklad. Zvišanje velja od 1. julija 1920. 3. Bolniška, družinska podpora kakor tudi posmrtnina odpadejo s 1. januarjem 1921. Kakor je razvidno, so naši sosednji tovariši pripoznali svojo stanovsko organizacijo za bojevno, ne pa za podporo. Samoobsebi je umevno, da vse druge podpore, kakor brezposelna, stavkovna in preseljevanjska še ostanejo. Nadalje so naši sosedi Hrvatje prispevke zvišali in uvedli samo 2 razreda; tako se plačuje v I. razredu 4 K in v II. 6 K. Od vsakega razreda pripada 1 K za bojevni sklad. Dne 28. junija se je našla na konferenci v Belgradu platforma, po kateri se bo možno ujedinti v najkrajšem času vsem našim strokovnim organizacijam, kakor je bilo že v »Delavcu« razglašeno. Iz vsega tega je razvidno, da smo tudi mi primorani nekaj storiti, da se približamo našim sosedom, kakor smo na to že ves čas delali. Tudi naše prispevke in podpore bomo morali zenačiti: razentega uvldijo naši člani sami, da se ob sedanji dra- ginji in s temi nizkimi prispevki ne more doseči to, kar se potrebuje in se bo še bolj potrebovalo morda prav kmalu, kakor so namignili industrijci, ki hočejo odpraviti osemurni delavnik. Na osrednje društvo prihajajo zahteve da se naj pošilja več lista »Delavca«, ker so se pa vsi papir- nati izdelki silno podražili, je osrednje društvo radi vseh teh razlogov in uvide- vajoč potrebo, sklenilo zvišati tedenske prispevke, in sicer I. razred po 1.20 K na 2 K, II. od 1.60 K na 3 K, III. od 2 K na 4 K, tako da se z začetkom 1. avgusta prične vplačevanje v I. razredu 2 K, v I. 3 K in v III. 4 K. Od teh prispevkov se od vsakega razreda določa 1 K za bojevni sklad, podpore ostanejo, dokler se ne do-

loči, kje bo v prihodnje centrala in kako se bo potem uredil novi pravilnik. Osrednji odbor stopa v popolnem prepričanju pred svoje člane, da ne bo ugovora, zlasti pa, ker so se v tem času, ko so se vplačevali dosedanj prispevki, urne mezde za 100 odstotkov zvišale. — Osrednji odbor.

Shodi osrednjega društva usnarjev in sorodnih strok na slovenskem ozemlju so se vršili 24. t. m. v Mariboru, 25. t. m. v Trzinu, 26. t. m. v Ljubljani, 26. v Šoštanj, na katerih se je poročalo o krizi, v kateri se nahaja usnarjska in čevljarjska obrt, o osemurnem delavnem času in o ujedinenju. Koncem shodov se je prebrala resolucija, katera je bila soglasno sprejeta. — Osrednji odbor.

Iz Ribnice nad Mariborom se poroča: Tukaj se je vršil dne 18. julija 1920 shod stavbinskih delavcev in obenem občni zbor ter so bili izvoljeni v odbor sledeči sodrugi: Predsednikom König Peter; namestnikom Pogorelec Franc; blagajnikom Bos Gregor; namestnikom Tomažič Ign.; tajnik Grobelnik Anton; preglednikoma Javornik in Kališnik Janez, odbornikom pa: Gradišnik Miha, Kališnik Simon, Wiltužnik Janez in Mithaus Simon. — Starem odboru se je iztekla zahvala za pravo in dobro vodstvo.

Šoteska-Dvor. Tu pri nas smo lesni delavci pred kratkim ustanovili svojo strokovno organizacijo. Da nam je ta organizacija nujno potrebna, čutimo vsi prav živo na svojem lastnem telesu. Dolgo smo živeli brez vsakega medsebojnega stika, vsak po svoje, kakor je pač mogel; pritoževali smo se čez slabe čase, a nikogar, ki imajo sicer vso krščansko ljubezen v zakupu, ni bilo med nas, da bi nam pomagal. Ustanovili smo si toraj strokovno organizacijo, od katere pričakujemo pomoči. A glej, storil se je čudež. Naš gosp. župnik, ki že leta in leta pozna našo bedo, ki bi lahko že prej storil kaj za nas, pa je hodil ves ta čas gluhih ušes mimo nas. Sedaj pa, ko smo si ustanovili svojo organizacijo, se je kar naenkrat začel zanimati za nas. Potrudil se je kar osebno do lesnih delavcev ter jih pričel nagovarjati, da naj od te organizacije odstopijo ter naj se vpišejo v ono, katero jim on priporoča. Ko se mu ta nakana ni posrečila, je bogoljubni gospod porabil „kancel“ za dosego svojega namena. Dne 11. julija je oznanil, da mu morajo vsi lesni delavci, ki so pristopili k tej brezverski organizaciji, prinesiti članske knjižice, da jih bo premenil s knjižicami krščanske organizacije. Razume se, da nihče od lesnih delavcev ni nasedel zanjki gosp. župnika, ki mu seveda ne more biti všeč, da se njemu, vidnemu božjemu namestniku na zemlji upirajo in nočejo izročiti knjižic. Gospodu župniku pa povemo eno: Briga naj se za to, za kar je plačan, in naj ne vtika nosu v stvari, katere ga nič ne brigajo. Delavstvo je samo spoznalo, kje so njegovi prijatelji in kje so njegovi zatiralci. Če je gospod župnik čutil potrebo, da se je postavil na stran izkoriščevalcev delavstva, potem naj se ne čudi, če se delavstvo oklepa res delavske organizacije, katera se poteguje za delavske interese ter prezira organizacijo, v kateri bi bilo le ponižen podpetek klerikalnih in liberalnih magnatov.

Mezdna gibanja.

Mezdno gibanje kamnoseških delavcev pri podjetništvih F. Toman in Alojzij Vodnik v Ljubljani končalo se je vsled odločnega nastopa predsednika osrednjega društva stavbinskih delavcev sodr. Jarca

z dobrim uspehom, in sicer se je doseglo 10 odst. povišanja z veljavnostjo do 1. januarja 1921. Zopet zgled, kaj doseže delavnost združena s solidarnostjo.

Zidanost. V cementni tovarni se je 12. julija t. l. vršilo pogajanje pod vodstvom Strokovne komisije Celje, ki jo je zastopal tajnik sodr. Leskošek. Delavstvo je doseglo povoljni uspeh s tem, da se mu je nakazal nabavni prispevek za nazaj; obenem so se dosegle še druge ugodnosti glede povišanja plač itd. Uvedel se je tudi zaupniški sistem v tovarni sami, ki bo imel nalogo čuvati vsestransko delavske in tovarniške interese. Sestavljena pogodba se nahaja vsakemu delavcu in delavki v društveni sobi na vpogled.

Laški trg. Pri tvrdki Fretze Jos. so stopili peki v stavko, vsled premajhne mezde, tedensko 60—70 K in neupoštevanja naredbe dež. vlade št. 163 z dne 24. novembra 1919. Bila je revizija, ki je več kilogr. nov plesnjevih žemelj po orožnikih oddala na občino. Ta človekoljubni pekovski mojster si je napravil med vojno milijone. O izidu bomo poročali. Peke pa opozarjamo, naj ne sprejmejo dela v Laškem.

Splošna delavska zveza „Svoboda“ za Slovenijo v Ljubljani priredi dne 15. avgusta t. l. Dan „Svobode“. Dopoldne se vrši manifestačno zborovanje o pomenu kulturne organizacije za delavstvo, popoldne se pa vrši velika gozdna veselica v bližini Ljubljane. Ves natančni spored bomo objavili pravočasno. Opozarjamo vse sodruge in sodružice na to važno prireditve. — Predpogoj našega dela je izobrazba, to mora vsak sodrug uvidevati. Zato pa je naša dolžnost, da vse organizacije „Svoboda“ podpirajo, da nam bo lahko potem ta kulturna organizacija nudila vse, kar nam služi za našo izobrazbo. — Organizacije, ki želijo kake tozadevne informacije, naj se obrnejo na tajništvo »Svobode«, Ljubljana, Šelenburгова ulica 6, II. nadstr.

Razno.

Odkod je beseda bojkot. Bojkot pomeni dajanje toliko kakor prekletstvo ali pregnanstvo. Papež je nepokorneže in brezverce proklel, država pa je puntarje pregnala v izgnanstvo. Danes imamo bojkot, ki se rabi različno zlasti v delavskem gibanju kot zapora ali prekinjenje vsakršnega občevarja družabno in trgovsko s tistim, ki ga hočemo prisiliti, da ugodni našim zahtevam. Beseda je angleškega izvora. Boykott je ime angleškega kapitana, ki je upravljal posestva nekega irskega grofa. Mož je bil silno strog in si je s tem nakopal tako sovraštvo natemnikov, da ga je ljudstvo preklicalo in nihče ni hotel zanj delati, kaj kupiti od njega ali mu kaj prodati. Leta 1880. je moralo pospraviti žetev pod vojaškim varstvom orangistično (protestantsko) delavstvo (rumena organizacija). Boykott sam je pa moral zapustiti kraj v vojaškem spremstvu.

Draga Albanija. Po izjavi italijanskega narodnega poslanca Meskieria velja Italijo Albanija od leta 1918. do danes okoli 7 milijard lir. okoli 180.000 na malariji obolelih vojakov in okoli 25.000 umrlih na tej bolezni, ki so v Albaniji pustili svoje kosti. Vsled umika so v notranosti Albanije ostale ogromne množine raznega blaga, n. pr. vsi železniški stroji sistema Dokovil v severni Albaniji, ki so stali veliko truda in denaria. Ta izguba ni všteta v zgornjih 7 milijardah. Italijanska kapitalistična, nacionalna in osvobodilna politika

gre od polomite do polomite na račun ubogega lačnega in raztrganega italijanskega ljudstva.

Jean Jaurés-jev morilec — javni namješčenec. Vilain, oproščeni morilec Jaurés-jev, je sedaj državni uradnik francoske republike v Epernay. Socialisti so zahtevali, da se njegovo imenovanje razveljavi.

Koliko ljudi je umrlo radi influence na celem svetu. V Franciji je izšla statistika, po kateri je na celem svetu v zadnjih 14 mesecih umrlo na influenci 20 milijonov ljudi, t. j. trikrat toliko, kot jih je poginilo za časa vojne.

Dopisi.

Osemurno delo in delavstvo samo. Akoravno se vsakdo ogreva za osemurni delavnik, vseeno pa pozablja marsikdo potem, ko pride v dotiko s podjetnikom, da ne sme istega prekorati. Obžalovanja vredni so vsled tega razni slučajji, ker najdejo se pri posameznih strokah, posebno pri sezijških delavcih, razne korifeje, ki se kot slepo orožje dajo od podjetnikov izrabljati za daljši delavni čas, in to celo ne da bi se upoštevala postava, ki je obvezna za dodatno plačilo za nadurno delo. Za danes ne pirhamo z imeni teh svetnikov na dan, služi naj pa tem ljudem ta notica v svarilo in v opomin, da je v veljavi se nahajajočih naredb neupoštevanje kaznjivo, ne samo za delojemalce, ampak tudi za delodajalce. Ravno v industrijskih krajih, kjer se pojavljajo razdiralci političnih organizacij, razni — komunisti — se ti slučajji kar ponavljajo. Na primer v Trbovljah se dela pri zidarskem podjetniku kar dnevno reci: po dvanajst ur. Obžalovanja vredno je, ker se sicer tamkajšnje organizacije precej trudijo, da bi zanesle disharmonijo v vrste delavstva potom svojih prerokov v druge industrijske kraje, kjer je delavstvo nerazdvojeno jako vzorno bori zoper kapitaliste, vendar na svoji lastni grudi dopuščajo, da se vrše taki nedostatki. — Resni opomin naj vam služi zaenkrat v odpravo nedostatkov.

Celje. V celjski cinkarni se nahaja neki gospod, s kodrastimi lasmi, sladko besedo in veliko trmo. Ta gospod misli, da mu bo možno tukaj v Celju po raznih šolskih šegah tudi delavstvo eksercirati. Posebno zaupniki so mu zelo na potu. Raveden je nad vse, in hoče prav no šolsko vpeljati menda celo to, da bodo celo delavci morali z dvema prstoma javiti, če bo hotel nekam iti. Pazniki so vsi že podučeni, da pogledajo na uro, koliko minut ostane delavec na stranišču, če se dozdeva čas malo predolg, potem se napravi zaznamba. Če ima pa slučajno službo sluga (R.), ki pa ne zna pisati, ta pa napravi voz na žepnem robcu, da ne pozabi pri raportu javiti. Tudi nekaj tujerodnih paznikov, ki se imajo posebno delavcem nahvaliti, da še niso sfrčali iz Jugoslavije, se hoče udingati pri gospodu s kodrastimi lasmi, ker upajo, da se doba Šušteršiča še povrne. En gospod paznik so se pa malo poboljšali, saj pa tudi si pustijo za to med delavnim časom gate in srajce prati, naj bo v božjem imenu. Zapomnite si, delavci, kdor hoče, da se bo z njim bolje postopalo, naj pa prinese klobase, špeha, jajc ali pa mleka za mazilo in šlo bo. Potem bo smel malo lenši premoč nabrati tudi ne bo trebalo preslišavati, ko prideš prosit, da naj se premoč tehta, surovih nastopov.

Celje. V soboto, dne 24. julija, je priredila Strokovna komisija lepo uspela protestna zborovanja v svrhu protesta proti odpravi osemurnega delavnika. Go-

vorili so: Martinčič, Leskošek, Reinis in Pečevnik. Kot gost je bil navzoč sodrug Svetek iz Ljubljane, ki je tudi nad vse stvarno posegel v debato. Pozorno so sledili navzoči govornikom, in le eno mnenje je navdajalo udeležence, to je, da si delavstvo nikakor ne bo dalo oropati edine, najbolj socialne uredbe, to je osemurnega delavnika. Resolucija, enaka onim po drugih krajih, je bila navdušeno in enoglasno sprejeta.

Iz Celja se nam poroča: Tukaj pri nas se nahaja tovarna za izdelovanje razne posode, v kateri je uslužben neki častihlepnež — pardon — g. mojster P., kateremu naj bi se delavec že nad 3 km vnaprej odkrival, ako želi ostati v milosti pri njem. A to v tako daljavo segajoče spoštovanje ne zahteva od delavstva samo zase, marveč tudi za svojo milostljivo gospo. Obnaša se prav tako napram delavstvu, kakor kak pred par stoletij živeči grajski biring. To svoje surovo dejanje je pokazal posebno s tem, da je hotel nekega dne pretepati učenca, kateri ni prejšnji večer pozdravil njegove milostljive gospe, katere pa učenec tudi vsled teme niti poznal ni. Seveda je oče dotičnega učenca napravil s tem surovežem precej natančen račun. Ta gospod mojster pa tudi lahko razvidi iz razvalin nekdanjega celjskega gradu, da grofov ošabnežev ni več in organizirano delavstvo bo v kratkem času odpravilo naslednike nekdanjih grajskih biringov, kakor je naš gospod mojster P. Zraven čednosti surovosti pa poseduje ta naš mojster tudi še čednost denunciranja, pri čemur ima nekoliko pomagačev, katere pa danes samo opozarjamo in jih imenoma še zamolčimo iz razloga, da izprevidijo svojo krivo pot ter opustijo rovarjenje proti organizaciji, katere sad pa vendar uživajo s tem, da je dosegla pet velikih uspehov. Tudi, da se delavcem prepoveduje od g. P. iti po kruh do ograje in grozi z odpustitvijo, je menda še tudi iz časa vladanja grofov. Tudi tobak bi si naj g. mojster pravočasno preskrbel, da ne bi pošiljal delavce med delavnim časom okoli Delavci.

Doseti izkaz o prejetih zneskih za sklad pokrajinske strokovne komisije za Slovenijo v Ljubljani za ostale po žrtvah z dne 24. aprila 1920: Sodr. Brudnjak odračunal nabrano svoto pri „Novi Istini“ 5936.40 K. Delavstvo iz Prilicove tovarne Polzela 200 K.

Tretji izkaz pokrajinske strokovne komisije za Slovenijo žrtvam z dne 24. apr. 1920 do sedaj izplačanih zneskov, od katerih so prejeli: Leopold Solar 500 K, Strniša Luka 300 K, Strniša Marija 500 K, Klopčar Terezija 800 K, Skubic Miha 500 kron.

Obvestila.

V zadnji dobi so se v mnogih krajih vršili protestni shodi glede rovarjenja buržuazije proti osemurnemu delavniku. Treba pa je, da se taki shodi vrše prav povsod; zato prosimo, da funkcionariji vse potrebno ukrenejo, da se taki shodi skličejo in tozadevna resolucija sprejme. Povsod tam, kjer so se že shodi vršili in resolucija sprejela ter na pristojno mesto odposlala, naj se nemudoma pošlje kratko poročilo o izidu shoda na pokrajinsko delavsko strokovno komisijo za Slovenijo v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6. Tam pa, kjer se shodi še niso vršili, naj se takoj zahteva resolucijo, ki jo istotako določi p. d. s. kom.

Celje. Nekaj priobčujemo to pot, drugo pa priobčimo prihodnjič.

Črna. V zadevi stanovanja rudarja M. smo napravili vlogo na delegacijo ministarstva za agrarno reformo v Ljubljani. Rešitev Vam pošljemo, ko jo prejmemo.

Zabukovca. Dopis smo oddali v priobčitev „Napreju“.

Celje. Zahvala. Podpisani se najtopleje zahvaljujem centrali oblačilnih delavcev za podeljeno podporo 150 kron. Ravnotako tudi celjski podružnici za 100 kron v času mojega preganjanja vsled organizacije. — Alojz Špun, krojaški pom.

Ste preveč občutljivi za mrzli vrak? Vsakovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? Oj, kako tu ublažujejo bolečine in utrjujejo telo masaže s Fellerjevimi pravih Elza fluidom! 6 dvojnatih ali 2 špecijski steklenici 36 K.

Potrebovali bi odvajajoče, zločede okrepčujoče sredstvo? Poslužite se Fellerjevih pravih Elza-kroglic, 6 škatlic 18 K. Omot in poština posebej, a najceneje! Eugen V. Feller, Stubica 18, Elza trg št. 334, Hrvatska. F

Isdajatelj in odgovorni urednik
IVAN TOKAN
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

KAJODELIC

draguljar in zlatar

Ljubljana, Hilsnerjeva ulica št. 4

piporoča svoje

zlatarsko in draguljarsko delavnico

za nova dela in popravila vsake vrste, kakor tudi za poslatovanje in posebrovanje itd. V zalogi ima slatnine in srebrnine, poročne prstane po vseh vzorcih in merah, uhane i. t. d. Kupuje tudi zlato in srebro ter plačuje po najvišjih cenah ali pa izmenjava za novo blago.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porabljaate moja najbolje preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 10—; za podgane in miši K 10—; za ščurke K 10—; posebno močna vrsta K 20— posebno močna tinktura za stenice K 10—; uničevalec moljev K 10—; prašek za uši v obleki in perilu K 6— in 10— proti mravljam K 10—; proti ušem pri perutnini K 10— prašek proti mrčesom K 6— in 12—; mazilo proti ušem pri ljudeh K 5— in 10—; mazilo za uši pri živini K 6— in 10—; tinktura proti mrčesu na sadju in na zelenjadi (uničevalec rastlin) in mravljam K 10—; mazilo proti garjam K 10—

Pošlji po povzetju zavod za eksport
M. Jünker, Zagreb 6., Petrinjska ul. 8.

Sirite list „Delavec“.

UCITELJSKA TISKARNA

LJUBLJANA, Frančiškanska ulica št. 6.

registrirana zadruga z omejeno zvezo.

Tiskovine za šole, šupanstva in urade. Najmodernejšje plakate in vablila - za shode in veselice.

LETNE ZAKLJUCKE

Najmodernejšja uredba za tiskanje listov, knjig, brošur - bar itd. itd.

STEREOTIPIJA LITOGRAFIJA.

Sodrugl

Zadružniki!

Vlagajte svoje prihranke v lastno hranilnico!!

Poštni čekovni račun št. 10.532.

Telefon interurban št. 178.

KONSUMNO DRUŠTVO ZA SLOVENIJO

sprejema v svojem hranilnem oddelku **hranilne vloge** in jih obrestuje po čistih 4%.

Večje hranilne vloge (nad tisoč kron), katerih vlagatelji se obvežejo, da dvignejo zneske iz te vloge šele po polletni odpovedni dobi, obrestuje po čistih 4 1/2%. Za varnost hranilnih vlog jamči blagovna zaloga, ki znaša po polletni bilanci okrog 10 milijonov kron, društvena posestva, ki reprezentirajo vrednost nad 2 milijona kron, kakor tudi skladi, rezervni, deležni in dr.

Vloge sprejemajo in izplačujejo

vse podružnice Konsumnega društva za Slovenijo, ki so:

V Spodnji Šiški v Ljubljani; na Glincah pri Ljubljani; v Ljubljani: Bohoričeva ul., Sodna ul., Krakovski nasip; Rožna dolina (obč. Vič); v Trzinu na Gorenjskem; na Savi (obč. Jesenice) na Gorenjskem; na Jesenicah (pri Ferjanu); Koroška Bela-Javornik; Borovnica; Radovljica; Kranjska gora; Mojstrana; Celje; Soštanj; na Koroškem: Guštanj, Prevalje, Mežica, Črna L., Črna IL., Pliberk; Maribor; Litija, Št. Lovrenc na Pohorju; Kamnik; Pragersko; Križe pri Trzinu; Sv. Ana pri Trzinu; Gorje pri Bledu; Store pri Celju; Fala nad Mariborom; Ruše nad Mariborom; Rogaška Slatina; Radoče-Zidamost; Poljčane.

Še podrobnejša pojasnila podajajo zaupniki v navedenih podružnicah ali pa osrednja pisarna Konsumnega društva za Slovenijo, ki je v Ljubljani, Spodnja Šiška, Kolodvorska cesta 208.

Pisma naj se pošilja pod naslovom: Ljubljana, poštni predal 13.

Društvo ima na razpolago poštne položnice, s katerimi zamorejo vložniki denarne pošiljatve pošiljati tudi naravnost v osrednjo blagajno.